

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

WARSZAWY DNIA 9. KWIETNIA ROKU 1799. we WTOREK.

z Wiednia dnia 30. Marca.

Przyobiecany od Arcy-Xiążęcia Karola ze łzyczkami opis szczęśliwie ulkutecznionego przedsięwzięcia wojsk Cesarzkich, w obięciu *Ostereich i Mengen*, dotąd jeszcze przyślanym nie został, w dalszym jednak raporcie Arcy-Xiąże donosi, iż nieprzyjaciel na dniu 23. z rana opuścił także miasto *Stoekach* i z tamtąd do *Engen* cofnął się, co dostrzegłszy G. *Nauendorff* wysłał za usuwającym się nieprzyjacielem kilka oddziałów kawalerii. — Od G. *Kray* tymczasową komendę nad armią we *Wioszech* mającego, przyszła wiadomość, iż nieprzyjaciel przez zebranie dostateczne sił swoich okazywał zamiar *Werone* i płaczący nad *Adygą* leżące, czyli prawe łkrydło armii naszej atakować, i że z drugiej strony G. *Kray* zebrane między *Brenta* i *Adygą* wojsko ściągnął do obozu umyślnie założonego, zawsze zostając w gotowości, każdą napasć nieprzyjaciela iak najmocniej odpierać.

W rozkazie do Generałow podkomendnych wydanym, pod dniem 20. Marca Arcy-Xiąże *Karol* wyszczególnia pierwsze ataki przypuszczone przez *Francuzow* do wojsk Cesarzkich. Forpoczą G. *Piazek* aż do *Ravensburga* odparte były, a jedna wedetta ranioną została. Major *Lowaz* chcąc uczynić przełożenia w tej mierze Generałowi *Francuzkiemu Tarreau*, gdy się z trębaczem zbliżył do niego, Generał ten kazał go wraz z oddziałem tego zająć w niewolę. postępek w żadnej wojnie dotąd niesłychany, i przez prawo wojenne wyraźnie zabroniony. Przednią straż armii mojej była także atakowaną, i niektóre oddziały iey zajęte zostały. Takowy szereg krokow zaczepnych nastąpił zaraz po wydanym piśmie Generała komenderującego *Francuzkiego*. Pismo to jest takowej treści, iż tylko ogniem armatnym odpowiedzieć na niego przystoi, wszystkie kroki nieprzyjaciela są takiej własności, iż niepozostaje iak tylko zniewagi niesłychane dotąd w dziejach wojennych tak odeprzeć, iak tego o brażony honor wojsk pod komendą moją zostających wymaga. Wszelkie nieszczęśliwe łkutki, z tej nowej walki dla cierpiącej ludzkości wyniknąć mogące wkładają odpowiedzialność w oczach świata na tych, którzy w momencie zapewnień pokoju, na wojska nasze w spokojnym położeniu słońca napadli, a to wszystko częścią z przyczyn, które żadnym sposobem usprawiedliwione być nie mogą, i z zdrowym nawet rozsądkiem ludzkim sprzeczność okazują, częścią pod pozorami, którym historia czasow naszych zupełnie zaprzecza.

Liść Generała en chef armiiow Rzeczypospolitey w Niemczech do Kommandanta armiiow *Austryackich* w *Szwabii*.

W głównej kwaterze *Pfullendorff* dnia 27. Ventose (17. Marca) roku 7. Rzeczypospolitey *Francuzkiej*. — *Mci Panie Generale!* Otrzymałem od Rządu *Francuzkiego* rozkaz wkroczenia do *Szwabii* z armią pod komendą moją zostającą. Gdy na mocy takowego rozkazu czynilem poruszenia wojskowe, wszędzie napotykałem na forpoczą wojsk *Austryackich*. Ponieważ niebyło zamiarem moim dopuszczać się iakiegokolwiek nieprzyjacielskiego przeciw nim kroku, przeto wzywam te forpoczą do cofnienia się, co też zaraz z początku bez trudności wykonali. Dziś jednak gdy też same forpoczą zdawały się chcieć użyć odporu, mam honor przestrodzić *W. Pana Mci Panie Generale*, iż przeciw wojsku pod komendą iego zostającemu, któreby się opierało usunąć z

tych stanowisk, iakie stosownie do otrzymanego rozkazu od Rządu mego mam zająć, postanowiłem użyć siły oręża. Przyjmij *W. Pan Mci Panie Generale* zapewnienie meiego nalezytego poważania. (Podpisano) *JOURDAN*.

Przed wkroczeniem *Francuzow* do *Bryzgowij*, Prezydent i rządcy kraiu tego, wydali proklamacyą do mieszkańcow pod dniem 1. Marca, zachęcającą ich do stateczney wierności ku Panu swemu. „Bo w istocie (mowi też proklamacya) dla czegożby mieszkańcy nie mieli zachować winney podległości, kiedy są przekonani, iż należą do najlepszego z Monarchow, kiedy łagodniejszy rząd ledwo zapamiętanym a konstytucya bardziej uszczęśliwiająca zaledwie podobna być może? Poddany jest załoniony przeciw samowolności władz wyższych, szukający sprawiedliwości zawarowany jest od zwłoki niepewności i łtronności sędziow, a nie można już wyższego dać dowodu powszechney sprawiedliwości iak jest ten który iasnie w prawodawstwie *Austryi*. gdzie sam Monarcha oddaie własność swoją pod wyroki sądowne i pod też same prawa, iakie postanowił względem własności każdego poddanego swego. Przez nasze prawa jesteśmy prawdziwie wolnemi, gdyż te wszystkie pozwalają co tylko złym nie jest, a to iadynie zakazują, co przynosi szkodę nam samym lub wsp. łobywateľom naszym. Przez nasze prawa iadynie równomi, gdyż te każdego bez różnicy załaniamy swoją opieką, i wszystkich zarowno obowiązują. Podatki w żadnym innym kraiu, i pod żadnym innym panowaniem nie są tak małe iak u nas, osoby, flawa i własności dla każdej klasy obywatelow; i dla każdego w łszczególności za rowno zabezpieczone. Ah! ileżbyśmy szczęśliwemi byli, przy takim rządzie i prawach, gdyby wojna spokojności naszej nie zamieszala. Pokładamy przeto nadzieię w wiernych mieszkańcach *Bryzgowij*, iż ci przez swoje spokojne zachowanie, i niezłomne do Pana swego przywiązanie, tudzież potrzebne posłuszeństwo ku nam i naszym prawdziwym władzom, szczególniej zaszczycać się zechcą. Z taką spokojnością i uczuciem wysokim, wkrocie dołapiemy tej chwili, w której powrócimy na łono naszego najlepszego Monarchy, a pod ow czas co za piękna dla nas nagroda będzie, kiedy cały świat da nam świadectwo, iż najmiepomysłniejsze nawet wypadki nie zdolaly zachwiać naszej wierności ku Panu naszemu, i że rownie w szczęściu iak w nieszczęściu iednostajnie wierni być umiemy.“

Podług dawnego rozrządzenia, wały okolo miasta *Wiednia* zostały uważane za fortyfikacye, i w tym celu nakazano było aby przetrzeń wolna od wszelkiego zabudowania zewnątrz okopow na 100., a wewnątrz na 12. łażni była, która to przetrzeń jest użyta do operacyow obronnych. Takowe dawne rozrządzenie policya ruteyła teraz potwierdza i odnawia, z zaleceniem aby właściciele gruntow pobliskich, którzy w wielu miejscach wzmiankowanej przetrzeni doly powykopywali, lub grunt przez wysypanie ziemi podnieśli, (coby dla operacyow wojennych łzkodliwą było rzeczą) starali się teraz własnym kosztem wyrównać grunta w opisanej przetrzeni znajdujące się. Włzakkże właścicielom tych gruntow nie będzie łcieśnione prawo do zbierania z nich korzyści, bądź to iak z roli, bądź iak z łaki 95.

z Paryża dnia 21. Marca.

Minister *Angielski* przy dworze *Toskańskim* *Pan Wyndham* i *Rosyjski* *Hrabia Mocenigo*, wyiechali z *Floreny*. — Okręg *Bernay* w departamencie *Eure*, przyłat 750. frankow łkładki na kosza wojenne, co nawet od Rady Starszych zylkało chwalebne w protokuł zapisanie. Inne także dobrowolne łkładki z rozmaitych łtron przyłane zostały dla ulkutecznienia wyładowania. — Armia *Dunaju* pod dowodztwem Generała *Jourdan* ma być jeszcze zwiększona 30. tyłkami ludzi. — Przywiezione despesze z *Egiptu* przez *Ludwika Buonaparte* są pod dniem 17. Października datowane, i zajmują znaiome już opisy rozmaitych bitew, w których także wławił się między innymi Generał *Netherwooth* dawniej w łlubie *Szwedzkiej* zostający. — Trybunał departamentu *Lot i Garonne*, dla niedostatku łpraw, zamknął swoje łposiedzenia. Osobliwość bardzo łzczęśliwa. — *Korweta Francuzka la Fauvette* zajęła kapra iednego *Angielskiego* z *Gibraltaru* od 12. armat, i przyprzrowadziła go do *Talonu*. — *P. Bardaxi d'Azara* łynowiec tuteyzego *Ambassadora Hiszpałskiego* został mianowany Sekretarzem *ambassady Hiszpałskiej* w *Paryżu*. — Przybyli z *Piemontu* deputowani nazywają się *Bosoy*, *Botton* i *Sartoris*, wszyscy trzej, członki rządu tymczasowego. Pierwszy był dawniej *Gubernatorem Sardynij*, a potem *Ministrem łkarbowym*. *Bosoy* był niedawno nawet *Agentem dyplomatycznym* w *Moskwie*, a *Sartoris* był przed kilku łaty *Professorem Chymij* w *Wilnie*. Przywieźli z sobą protokuł wojow, za połączeniem *Piemontu* z *Francyą*. — Wysly tu teraz z druku dokładne *Pamiętniki* wyprawy naszej do *Egiptu* pod tytułem *Buonaparte w Kairze*. Przy końcu przydana jest *Opera* w *Alexandryi* zrobiona i grana pod tytułem *Zelis i Valtour*.

Mowi iż Generał *Championnet* znajduje się już w *Paryżu*. Włzyskie pogłolki o nim rozłane okazują się być mało gruntowne. Przytomni łwiadkowie zapewniają, iż był najmocniejszym swojej armii łczłonkiem. Niechciał on cierpieć łupiełstwa *Kommissarzow* armii, bylo to jego winą, iż się łam ważył ich karać, zamiał łkarzenia ich przed *Dyrektoryatem*.

Nie wąpią tu ażeby nowym łczłonkiem *Dyrektoryatu* nie miał być *Ob. Sicyes* nasz *Ambassador* w *Berlinie*. Mowi iż *La Revellere-Lepaux* wyłdzie z *Dyrektoryatu*, i obemyie urząd *Ministra* interełlow wewnętrznich. W tym przypadku *François* z *Neuschateau* ważniejsze iakie otrzymałby miejsce.

łusurrekcyje w *Abruzzo*, *Pulii* i *Piemencie* są potłumione. W *Abruzzo* *Francuzi* aresztowali brata *Ministra Aktona*, który się ukrywał w *Sarvento*, oraz *Xiężnę de Carigliano*.

Dnia 16. *Publiczność* *Parterowa* w *Teatrze Odonni* przymusiła *Damy* do zdięcia swoich łszalow i kapeluszw łkariatnych, z przyczyny iż ten kolor przypominał zbyt mocno czasy łostrachu, i panowanie czerwonych czapek.

Na łessy Rady 500. dnia 12. Marca na wniołek *Ob. Challon* postanowiono: *Papiery* na nkaziciela i handlowe, powinne być podług *Kalendarza* *Republikantskiego* oznaczane. *Zaplata* będzie wymagana na terminie. W przypadku uchybienia terminu, nazawtrz karta powinna być zaprotęłowana. Gdy termin przypada na *Dekadę* lub

Narodowe święto, wypłata ma być dniem wprzód czynioną, a w przeciwnym przypadku, protest nazajutrz po święcie powinien być wykonany.

Na teżyse feltyi Ob. *Boulai-Paty* imieniem osobney Kommissyi podał rapport względem powiększenia marynarki. Mowca okazywał potrzebę rychłego powrocenia marynarce *Francuzkiej* dawney iey chwały, z tego powodu rzekł: Gdy nasze armie napelniają całą Europę odgłosem dzieł swoich, zoftawimyż tym czasem w dłuższej bezczynności marynarkę naszą? Przyszedeł moment, w którym mamy okazać światu, iż marynarka znajduie się ieszcze we *Francyi*; niemożemy w prawdzie przed sobą zataić, iż niepotrafiemy od razu nadać iey całej sily, iaka przytlofi tak potężney Rzpltey; lecz gorliwość marynarzow naszych, i poprawa administracyi lasow, dadzą nam te wszystkie przewyżczyć zawady. Nasi marynarze powinni się do tego chwalebnege przedsięwzięcia przyłożyć. Niech lud *Angielski* truchleie na widok ich zapalu! Naprożno chlubi się swemi silami, swoią marynarką, i swoiemi maytkami, potrafiemy mu wkrótce dowieść, iż nasi żołnierze są rownie na morzu iako i na lądzie niezwyżczeni. Zaciągi marynarskie dopelniane będą z takim zapalem, iaki nam może zaręczyć pomyslnosc naszego handlu. Mowca podae potym obszerny projekt, którego Rada nakazuje wydrukowanie.

Etienne Solignac la Motte Fenelon, mający lat 24. urodzony w *Tonnecharente* w Departamencie *Charente*, zoftał aresztowanym. Procz tego aresztowano także nieiakiiego *Thuret* noszącego imie *Caillot*. Olkarzony iest, iż emigrował z kraiu, że służył w armii *Kondeusza*, i należał do rzezi w *Lugdunie*, a potym na śmierć osądzonym zoftał.

W *Lucernie* mocno mowią o wypowiedzeniu osobnym wojny z strony Rzpltey *Helweckiej* przeciwko *Austryi*.

Przy pożarze teatru *Odeon* z trudnością uratowano różne szacowne sprzety, między innymi piękny posąg *Voltaire*. Apartament *Barrasa* był w niebezpieczeństwie od ognia, i dyrektor ten muliał się z niego wynieść. Siła zbrojna otoczyła dom na ulicy *Neuve-Egalité* w którym mieszka wiele osob należących do Dyrekcyi *Odeonu*. Ob. *Sagaret* zoftał aresztowanym i examinowanym w policyi. Już to iest trzeci teatr, który od niedawnego czasu spłonął ogniem w *Paryżu*.

Podług wyroku Dyrektoryatu *Piemontczykow* i *Neapolitańczykow*, bywli szlachta mieszkający w Departamentach nadmorskich *Alpów*, *Rodanu* i *Gardes*, powinni się cofnąć do szrodka kraiu Rzpltey, przynajmniej na 10. miriametrow od brzegow. Cudzoziemcy nie zamieszkaui we *Francyi*, o których się nieupomną ministrowie ich narodow, mają się także oddalić. Nieposłuszni tym rozkazom, zoftaną wygnanemi z Rzpltey; wyjąwszy tych, którzy od roku 1789. mieszkali we *Francyi*, lub którzy tam przed rewolucją osiedli.

Minister interes: wewn: wydał rozrządzenie. 1.) Nikt nie może być iako oyciec dziecięcia zapisany, ieżeli oboiście nie będzie przytomnym lub nieokaze dostatecznie dopełnionego małżeństwa z matką dziecięcia.—2.) Zadne małżeństwo tajemnie lub przy lożku chorego dokonane być nie może.—3.) Zaden woilkowy, ani marynarz, ani niezafiedziła osoba nie może w obcym mieyscu dopełnić małżeństwa, dopoki wprzód nie zaydzie ogłoszenie tego małżeństwa w mieycu ich urodzenia, lub mieszkania. (Takowe ogłoszenie było konieczne potrzebne, zdarzało się bowiem, iż wiele woilkowych w ciągu wojny pożeniło się, lecz gdy z garnizonu wyszli, małżeństwo znowu się rozprzęgło. Tym sposobem wiele młodych żon było bez mężow, a wielu woilkowych po kilka żon miało.)—Z dzieł sławnego *Dalembert* mają ieszcze bydź dwa nowe tomy drukowane.—Wkrótce ma tu wyjść z druku ciekawa hystorya o panowaniu *Piusa VI.* Papieża.

Uroczystość Samowładności Ludu, odprawiona była dnia wczorayszego z wielką okazałością.

W Redaktorze znajduie się List Generała *Maffeny* da-

towany z *Koiru* dnia 25. *Ventose* (15. *Marca*). Ten List iest prawie w tey samey osnowie, iaką miał List tegoż Generała do Obywatela *Perrochel*; wyraża w nim: Generał *Lecourbe* który miał się udać ku *Furstermunster*, a o którym doniołem w ostatney moiey depeszy iż się znajdował w *Syloa-Palnu*, napotkał w swoiey drodze liczne woylka *Austryackie*, i zupełnie one pogromil.—Generał *Maffena* kończy w następujących wyrazach: „Generał *Lecourbe* ściga nieprzyziaciela. W tym momencie zabiera zapewne stanowilko *Furstermunster*.“

Dumolard przybył do wyspy *Oleron*; wielu innych osób rownież na deportacyą skazanych, zawieli do tey wyspy dnia 7. t. m. Zalieli całe miasteczko nazwane *Château*.—Woylko garnizonowe w *Metz*, odebrało rozkaz, ażeby niezwłocznie udało się do armij *obserwacyjnych*.—Donoszą z *Hagi* pod dniem 13. t. m., iż 11. okrętow *Angielskich* i 4. *Rossyjskie*, trzymają w oblężeniu stanowilko *Texel*.

Ostatnie Pisma z *Madrytu* donoszą o znacznych w Ministerium odmianach. Doświadczają tam wielkich trudności w interesach skarbowych.

Statek *Rivoli* przywoził z sobą depesze z *Egiptu*. Nasze Dzienniki ogiofily z nich wypis, w którym wyrażono iest, iż armia *Francuzka* składa się z 60. tyfięcy ludzi infanteryi, a 10. tyfięcy kawaleryi na koniach *Arabskich*.

Dnia 23. *Marca*.

Zgromadzenia pierwiastkowe Departamentu *Sekwany* (wyraża *Przyziaciel Praw*) rozpoczęły się dnia dzisiejszego pod najszcześliwszą wroźbą. Zdaie się, iż sronnicy powszechnego uszcześliwienia, muszą się wyrzec przynajmniej w *Paryżu*; swoich nadziei. Nadto zblilka są oni w tym mieście strzeżonemi, ażeby mieli w tym roku przedsiębrać te gwałtowne sceny, iakie im wprzeszłym nieiakią pomyslnosc ziednaly. Spodziewamy się, iż w następnym dniach te zgromadzenia będą ieszcze liczniejszye. Prezydentami ich są powiakszey części Urzędnicy publiczni, lub agenci Rządowi.

Officerowie *Francuzcy* aresztowani w *Bezanzon* z powodu krwawych zakłóceń, które zaszły między załogą *Francuzką* w *Cytadelli Turynskiej*, i Dworem *Sardyńskim*, zoftali uwolnionemi. Rząd rozkazał ich do swoich stopniow powrocic.

Obywatel *Ducos* Adjutant Generała *Maffeny* przybył do *Paryża*; oddał ministrowi woiennemu pierwsze 10. chorągwi zdobyte w ostatnich bitwach na *Austryakach* i *Gryzonach*. Te chorągwie będą wprzyszley dekadzie oddawane Dyrektoryatowi Wykonawczemu.

Obywatel *Eimar* bywwszy Kommissarz w *Piemontcie*, nie poiedzie iuz do *Niemiec*, lecz odebrał inne zlecenie, które zdaie się być do *Włoch*.

Benezech bywwszy minister interesow wewnetrznych umarł z dnia 8go na gty w nocy, majątek iego tymczasowo zoftał sekwestrowany.

Mowią, iż czynione są przygotowania do licznych odmian w Ministerium *Hiszpańskim*. Zdaie się, iż Pan *d'Urquijo* nie iest dość pewnym swego urzędu. Jest mniemanie w *Madrycie*, iż będzie zastąpionym przez P. *Azara* dzisiejszego Ambassadorsa przy Rzeczypospolitey *Francuzkiej*.

List z *Barcellony* pod dniem 1. *Marca* wyraża: widzimy ztąd *Anglikow*, a czasem nawet tak zblilka, iż ich z armat dosięgać możemy. Nie dawno wysiedli na ląd między *Tortozą* i *Tarragoną*, zrabowali iedną wieś i spalili dwa domy. Teraz uzbria się cały ten brzeg. Okręty i fregaty w tych stanowilkach widziane są w liczbie pięciu. Officerowie, którzy poddali twierdzę *Mahon*, znajdują się w tutejszym areszcie, i odbywa się ich process.

Przyziaciel Praw donosi, iż Admirał *Nelson*, który się podjął przewieść do *Sycylii* lkarb Krola *Neapolitańskiego*, zawierający w sobie 3. milionow *Neapolitań-*

skich dukatow, oraz nayszacowniejsze z muzeum osobliwości, niechce ich teraz oddać przez boiaźni, ażeby wkrótce w *Sycylii* nie rozszerzyła się rewolucya, i ażeby te bogactwa nie wpadły w ręce republikanow.

Obywatelka *Mozard* zoftala aresztowaną iako emigrantka.

z *Hagi* dnia 23. *Marca*.

Zatrudniają się tu iuz przygotowaniem do rozporządzenia silami zbroynemi. Korpus od 7. tyfięcy ludzi, który w mieisłcu *Grudniu* miał być na okręty wyflany, zdaie się teraz być przeznaczonym na przyłączenie do armii *Francuzkiej* *obserwacyjney*, lecz niedebrał ieszcze dotąd potrzebnych na ten koniec rozkazow. Wpowszechności zwyczajne do wojny przygotowania odprawują się dotąd tylko w kancelaryach. 12. tyfięcy woylka *Francuzkiego* na naszym zoftaiącego zoidzie, wkrótce przyłączą się do armii *Bernadotta*, i iuz dwa Lwadrony 11. Regimentu *szercow* pulkownika *Treillard* krewnego Dyrektora, wyszly z tąd dnia wczorayszego do *Rotterdamu*, *Nimegi*, i *Utrechtu*, dziś zaś dwa inne, oraz kawalerya *Amsterdamska* i *Urechtfska* udaly się w podroz. Dwie ostatnie Brygady infanteryi wyidą w przyszłym tygodniu. Oczekujemy w tych dniach na nowe zaciągi mające te woylka zastąpic, w czym wzorem *Francyi* ma nastąpic rekwizycya w ludziach.

z *Konstantynopola* dnia 26. *Lutego*.

Ambassador *Hiszpański*, który się domagał o uwolnienie Ob. *Ruffin* sprawuiącego interesu Rzpltey *Francuzkiej*, odebrał rozkaz od Porty, ażeby z tego miała wyiechać.

Fregata *Turecka* od 36. armat wysadzona zoftala na powietrze w porcie *Mikońskim*. W tymże samym porcie zapalił się ieden okręt liniowy, lecz ugaszono pożar. Dwór ma w tym porozumienie na tajemnych sronnikow *Francuzkich*.

Kancellarya stanu wyłała kilka fermanow do Gubernatorow *Wołoskiego* i *Moldawskiego*, stosownych do przechodu iednego korpusu armij *Rossyjskiej* pod komendą G. L. *Hermann*, który ma rozkaz pospieszać na pomoc Krolowi *Neapolitańskiemu*. Porta nakazała dostarczać temu korpusowi wszelkich potrzeb.

z *Peterzburga* dnia 15. *Marca*.

Imperator mianował Pana *Pfurd* Ministrem W. Mistrza Zakonu *S. Jana Jerozolimskiego* przy dworze *Wiedeńskim*.—Zasłubienie W. Xięzniczki *Aleksandry Pawłowny* z Arcy-Xiążęciem *Jozefem Palatynem Węgierskim*, publicznym Ukazem ogłoszone zoftało. Czyniemy niniejsze doniesienie wiernym naszym poddanym (słowa są Ukazu) w zupełnym przekonaniu, iż będąc zacięci gorliwą ku nam przychylnością, uczelnikami staną się tego rownie dla nas, iak dla całej Imperatorckiey familij milego zdarzenia.

z *Pragi* dnia 22. *Marca*.

Z przeznaczonego do *Włoch* korpusu *Rossyjskiego*, pierwzly oddział przybył do *Hutelsdorff* blisko *Schönbrunn* na dniu 17. *Suwarow* wkrótce iest spodziewany. Jego regiment przyidzie także za nim.

z *Tyrolu* dnia 17. *Marca*.

Generał *Maffena* widząc iż ataki przeciw *Voralbergowi* odnawiane mało skutkuia, postanowił zayść tył woylku *Cesarckiemu*, rozkazał przeto Generalowi *Casabianca* coraz bardziej ściagać się nad rzekę *Inn* aż do *Landeck* i wkroczył potym do *Bregentz*. Zapewne także w celu ułatwienia zacięcia *Koralbergu*, Generał *Jourdan* który do dnia 15. w cichości się zachował, razem poruszenie uczynił dla wkroczenia do *Bregentz* i otoczenia z tey strony *Voralbergu*. Otdąd iak Generał *Casabianca* zaiął wyższy *Engadin* i wzgorki *Tyrolskie*, coraz więcej woylka *Cesarckiego* zbiera się nad granice *Gryzońskie*.

Od brzegów Renu dnia 20. Marca.

Względem zaszłych dotąd wojennych wypadków w Szwabii pismo iedno Niemieckie następujące czyni uwagi: Nagły marsz armii Generała Jourdana ku jeziorowi Konstancyjskiemu i niespodziane najsie kraiu Gryzonow, oraz atak Francuzow w Tyrolu namoście S. Marcina od strony Engadin, dają następujący domysł. Utworzona od natury twierdza dla kraiu *Austryackich*, wzmocniona swoimi górami i silnym mieszkańców swoich ramieniem, Tyrol był pierwszym celem dla wojsk *Francuzkich*. Dla dopięcia tego celu, *Massena* wkroczył do kraiu *Gryzonow*, *Jourdan* miał sćiągnąć nad jezioro *Konstancyjskie* i połączyć się z *Masseną* nad granicami Tyrolu, gdy tym czasem od *Włoch* miał być przypuszczony atak do Tyrolu, aby tym sposobem złączone siłami ta od natury utworzona twierdza napadnięta została. Domyśl ten z terazniejszych przynajmniej wypadków zupełnie się sprawdza. Przydadymy do tego, iż armia Generała *Jourdana* mogła prędzej stanąć nad jeziorem *Konstancyjskim*, niż armia Arcy-Xiążęcia *Karola*. Nagłe zaś zajęcie kraiu *Gryzonow*, bardzo ułatwia plan *Francuzow*.

W czasie kiedy Generał *Bernadotte* przez swoje proklamacye wzywa kraie zajmowane do rewolucyi, Dyktoryat Generałowi *Jourdan* wszelkich podobnych usiłowań zaniechać rozkazał.

z Kolonij dnia 22. Marca.

Dnia 16. przybyło tu trzech kuryerow; ieden do kommandanta naszego miasta, drugi udał się natychmiast do *Hagi*, a trzeci do *Bruzelli*. Zapewniają iż ci trzej kuryerowie wiozą rozkazy, na mocy których wielka liczba wojsk ma się udać do marszu. Prawie wszystkie inne które się tu znajdowały, już stąd odeszły, i udały się drogą ku *Coblence*.

z Augsburga dnia 23. Marca.

Generał *Hotze* został zawsze w swoim stanowisku przy *Feldkirch*. Przednia jego straż znajduje się w okolicach *Pludentz*; Regiment *Neugebauer* należy do niej. Generał *Bellegarde* pomknął się po za *Adlerberg*, i połączył się z Generałem *Hotze*, którego korpus odebrało pontony, przeznaczone iak mówią do tajemnej wyprawy. W *Konstancyi* znajduje się mała *Francuzow* liczba. Generał *Ney* wszedł do *Marsbourg* na czele 400. ludzi. Przednia straż wojska *Austryackiego* jest w okolicach *Markdorf*, *Salzmannswell*, i *Heiligenberg*. Spodziewamy się bliższej bitwy.

Z przyczyny zagrożonego Tyrolu przez *Francuzow*, którzy już zajęli *Ober-Inthal*, i *Unter-Inthal*, osądzono za rzecz potrzebną opatrzyć fortecę *Kuffstein* we wszystkie należące do obrony sposoby, zawożą tam już wielkie zapasy żywności dla przyjęcia liczego garnizonu.

Dnia 19. przybył tu Hr. *Saylern* Minister CesarSKI w *Munich*.

W tych dniach przyprowadzono tu wielką liczbę wozow z rannymi, których przewieziono z *Woralberg* do tutejszego lazaretu.

Francuzi nakazali nową w *Bryzgowii* rekwizycyą z 1200. wołów, 7500. setnarow pszenicy, 3600. żyta, wielką liczbę pudow siana i słomy, 30. tysięcy butelek gorzałki, i 320. tysięcy liwrow w gotowiznie. Gdy armia *Francuzka* nie ma Magazynow, rekwizycye tym bardziej pomnażać się muszą.

z Frankfortu dnia 23. Marca.

Bayka jest iakoby wojska *Kasselskie* w okolicy miasta naszego kordon rozciągając chciały. — Wielki Xiąże *Raffyjski* *Konstantyn* idący do armii CesarSKiej we *Włoszech* za ochotnika, wraz z Arcy-Xiążciem *Jozefem* *Polatynem* ma dodanego do boku swego Generała *Derfelden* — *Francuzi* pomiędzy *Hochheim* i *Kastel* mają oboz zakładać. — Nowy Elektor *Bawar-*

ski pomimo usiłowań kilku Dworow statecznie trwa w skłonności swojej do pokoju.

Rozeszła się tu dziś pogłotka, iż *Francuzi* odnieśli znaczne zwycięstwo nad *G. Hotze*. — 200 *Austryakow* przybyło do *Wirtzburga*, a w przypadku gdyby *Francuzi* pomykali się ku *Menowi*, garnizon ten ma być wzmocniony od 8. tysięcy ludzi.

z Strażbuega dnia 23. Marca.

Nie mamy jeszcze żadnych wiadomości o bitwach zaszłych w Szwabii między armiami naszą i *Austryacką*.

Listy z *Koiry* pod dniem 20. t. m. donoszą, iż Generał *Massena* zatrudnia się wewnętrznym urządzeniem kraiu *Gryzonow*; mianował Rząd tymczasowy złożony z 11. Członkow, które natychmiast mają rozpocząć swoje obowiązki, a wszystkie swoje urzędy podawać do potwierdzenia Generała kommandującego. Od dnia 8. armia *Masseny* żadnego znacznego poruszenia nie uczyniła; Prawe iey skrzydło znajduje się przed *Szaffuzą*, skąd stanowisko armii formuje linią rozciągającą się na lewym brzegu jeziora *Konstancyjskiego* postępując po wyżej *Renu* aż do *Steven*, zamtąd przedtuzą się po za *Ren* w tyle *Feldkirch* aż do kraiu *Gryzonow*, który jest całkiem przez wojska *Francuzkie* zajęty; prawe skrzydło słyka się od *Engadin* z lewym skrzydłem armii *Włoskiej* znajdujący się w *Waltelinie*. Generał *Mainoni* w ostatnich bitwach został do niewoli wziętym. (z *Czety* *Strażburkiej*.)

z Stutgardu dnia 24. Marca.

Generał *Vandamme* odebrawszy na dniu 22. przez *Istafetę* depesze, udał się natychmiast do *Gemerdingen*, dla pociągnięcia zapewne ku *Pfullendorf*.

Pewną jest rzeczą, iż na dniu 20. i 21. bitwy zaszły między *Bieberach* i *Pfullendorf*, lecz nie mamy jeszcze dowodnych o tych zdarzeniach szczegółow. Z listow z *Bieberach* pisanych widzieć się daie, iż główna kwatery Arcy-Xiążęcia *Karola* przeniesioną była dnia 19. z *Bieberach* do *Ingeldingen*, skąd dnia 20. miała się dalej posunąć. Główna armia CesarSKa obowała jeszcze dnia 19. w okolicach *Bieberach*, lecz iedna kolumna od 18tu do 20tu tysięcy ludzi pomknęła się ku środkowi armii *Francuzkiej*. Według roznieśionej wieści, czerwono-plaszczeni odparli z razu forpocztę *Francuzkie*, aż do doliny *Austrach*, nastąpiła potem mocniejsza utarczka, w której cztery szwadrony strzelcow znaczny odniosły uszczerbek; zaszła potem bitwa między prawym skrzydłem *Austryakow* i lewym *Francuzow*. (Listy z *Ulm* pod d. 23. t. m. wyrażają, iż Arcy-Xiąże *Karol* znajdował się dnia 22. w *Hohenhengen*.)

Inny list wyraża. Armia *Francuzka* pomknęła się dnia 20. z *Pfulendorf*, aż do *Mengen* i *Sulgan*. Dnia 21. o 2. godzinie z rana rozpoczęła się bitwa i trwała aż do 9. wieczorem. Pod Generałem *Jourdan* ubito konia; Generał *Lefebvre* został w lewą rękę ranionym. Puł brygady 11. i 25ta najwięcej ucierpiał, niemniej iako i 2gi Regiment dragonii, 8. i 10ty strzelcow pieszych, i 4ty Huzarow. Dnia 22. wieczorem oczekiwano na dywizyą Generała *St. Cyr* w okolicach *Tuttlingen*, a na środek armii w *Aach* blisko *Engen* za *Stockach*. Korpus Generała *Vandamme* będący na lewym brzegu *Dunaju*, uczynił z tego powodu krok wsteczny, przez *E. dingen*, dla zbliżenia się do korpusu Armii. Niemamy żadney wiadomości o tym, co się stało na prawym skrzydle Armii *Jourdana* nad jeziorem *Konstancyjskim*.

Z strony *Francuzkiej* niemamy jeszcze w tej mierze żadnego raportu, a położone tu doniesienia nie można inaczej przyjąć, iak za doniesienia iednostronne potwierdzenia potrzebujące.

Dnia 26. Marca.

Doniesienie z *Schuffewied* pod dniem 21. Marca zawiera w sobie co następuje:

„Dnia wczorajszego Adjutant *Francuzki* przybył do *Xcia Schwarzenberg* dowodzącego iedną brygadą przedniej strażi, i zapytał go, czyli żądana odpowiedź przybyła do *Wiednia*. Po przeciwney *Xcia* odpowiedzi, Adjutant doniósł mu, iż od tego momentu ustaie zawieszenie oręża. W momencie potym pokazały się liczne wojska *Francuzkie* i odparły z razu naszą przednią straż złożoną z czerwono-plaszczych, z *Utanow* *Mersfelda*, i *Huzarow* *Veczeja*, lecz ci wkrótce nawzajem *Francuzow* odparli. Dziś z rana Arcy-Xiąże *Karol* uderzył z swoją armią na *Francuzow* w ich stanowiskach, bitwa trwała aż do 4ty godziny wieczornej i *Austryacy* zostali panami bitwy. Do tego czasu nie pewniejszego o tym nie mamy, ponieważ rapporta od regimentow jeszcze dotąd nie są przyłane. Główna kwatery przeniesiona będzie dnia jutrzejszego do *Pfullendorff*.

Podług listow z *Lindau*, prawe skrzydło armii *Tyrolskiej* rozciągnęło się aż do *Feldkirch*. Z tego powodu Generał *Hotze* opuścił to stanowisko dla udania się ku *Lindau*; dnia 21. wieczorem przybył do tego ostatniego miasta korpus od 10. do 12. tysięcy ludzi. Domyślają się, iż ten Generał pomykać się będzie aż w okolicy *Buchhorn* dokąd *Francuzi* dnia 20. wkroczyli. Przez ten obrot korpus armii w *Woralberg* znajdować się będzie w ścisłym związku z lewym skrzydłem armii Arcy-Xcia *Karola*.

Donoszą z *Ulm* pod dniem 27. Marca, iż przyszło do potyczki przy *Neuhauze* ku *Tuttlingen*. Lubo i długo i uporczywie się potykano, atoli dotąd o skutkach tej sprawy nic nie wiadomo. Mowią, że z *Francuzkiej* strony znaczna miała być strata, Generał atoli *St. Cyr* utrzymywał się jeszcze na wzgórkach przed *Tuttlingen*. Sztab generalny i lazarety poszły przez *Geiffingen* do *Donauschingen*.

z *Manheimu* dnia 24. Marca.

Generał *Bernadotte* wysłał niektóre wojska do armii *Jourdana*. W *Filipsburgu* wszystko jeszcze jest w spokoyności. Generał *Bernadotte* wydał proklamacyą do *Niemieckiego* ludu.

z *Rastad* dnia 25. Marca.

Ministrowie *Francuzcy* odebrali dnia wczorajszego kurjera przez *Selz*. Dziś przybyło kilku officerow od armii *Francuzkiej*; przywiezione przez nich wiadomości nie są naysympliczniejsze, *Austryacy* mieli znaczną otrzymać korzyść w bitwach 20 i 21 zaszłych.

Jutro lub po jutrze odprawiać się będzie sessya na której roztrząsane będzie nieporozumienie między pełnomocnym Ministrem CesarSKim, i większością Deputacyi.

Dnia dzisiejszego wszystkie Członki Deputacyi oprócz Hrabiego de *Metternich* znajdują się na obiedzie u Ob. *Bonniers*. — Mowią, iż Hr. de *Metternich* wkrótce wyjedzie. Zdaie się, iż da za powód swego oddalenia się, wyraźne wypowiedzenie wojny, a mianowicie Manifest przez *Francyą* ogłoszony. Połowie *Saski* i *Hannowerski* zostaną się tu poty, poki się można będzie spodziewać dalszego odbywania kongressu.

Dnia 26. Marca.

Pietnastu żołnierzy *Francuzkich*, którzy się tu znajdowali, oddalili się dnia wczorajszego. — Z pomiędzy Członkow będących dnia wczorajszego na obiedzie u Ob. *Bonniers*, nie znajdował się Hr. de *Metternich*, Ministrowie *Saski*, *Bremeński*, i *Wirtzburški*.

Kardynał de *Rohan* otrzymał od Imperatora *Rossyjskiego* pozwolenie udania się na *Wołyń*.

z *Lucerny* d. 20. Marca.

Wypis z raportu przez Szefa generalnego sztabu do Generała *Nouvion* z *Koiry* przyłanego.

Nieprzyjaciele mający zlecenie pilnować linii profitych, polegając więcej na dobroci stanowisk, niż na własnych siłach, oczekiwali na Generała *Leourbe*, który d. 12. przy wejściu do wąwozu *Albula*, i w momencie pokazania się forpocztow, zmyślił retyradę dla wprawienia ich w większe zaufanie, gdy przybyli do wsi de *Pont*, uderzył na nich. Bitwa trwała przez 3. godziny, a zwycięstwo na naszą przechyli się stronę. W momencie

